

Gospodar in gospodinja

LETO 1936

6. MAJA

STEV. 19

Tri silne nadloge

Sadjar se mora boriti vso poletno dobo z raznimi zajedalci, ako hoče, da mu ostane sadno drevje zdravo, da povoljno raste, da rodi in da je pridelek brez vsa-kršnih notranjih in zunanjih okvar.

Zdravje in nemoteno rast zlasti mladega sadnega drevja ovirajo listne ušice, notranjost plodov kvari črvivost, zunanost pri jabolkih in hruškah pa jako oškoduje škrlup ali krastavec (fuzi-kladij).

Ne mine leto, da bi ne opozarjali s spisi po strokovnih in drugih listih in pri predavanjih na veliko škodo, ki jo prizadevajo sadnemu drevju listne ušice in kako se ubranimo te škode. Pa je še vedno mnogo takih sadjarjev, ki si ne vedo pomagati. Le-tem so namenjene sledeče vrstice.

Prve listne ušice se izvale iz zimskih jajčec (drobcena, črna, smodniku podobna zrna), ki so posejana izvečine po enoletnih mladikah sadnega drevja vseh plemen. Kdor je jeseni ali konec zime temeljito obrizgal sadno drevje z 8—10% raztopino arborina, je ta jajčeca zatrl in ima sedaj kolikortoliko mir pred ušmi. Toda, koliko pa je takih, ki bi bili opravili to prekorigisto delo! Večina se še ni sprijaznila z zimskim škropljenjem. Zato je premnogo sadnega drevja, zlasti kar je mlajših jablan in hrušek, ušiva. Letos so se izlegle iz jajčec že aprila meseca ušice, ki se zbirajo v velikih gručah po mladih vršičkih in jih izsesavajo. To so zgolj samice, prve matere poznejših nešteti rodov. Te rodijo žive mladiče zopet samice in tako gre to razmnoževanje kar v milijone. Šele junija in julija meseca nadloga sama od sebe odneha, potem ko je uničila skoro ves prirastek in ustavila za tisto leto vsak nadaljni razvoj. Pri razplodbi in širjenju listnih ušic imajo svoj delež tudi mravlje. Dokazano je, da mravlje negujejo ušice kot molzne kravice in jih najbrže tudi prenašajo z drevesa na drevo.

Škode, ki nam jo delajo listne ušice, se ubranimo le na ta način, da prvi rod takoj izpočetka, torej takoj sedaj, preden se začne množiti, odločno zatremo. V to svrho imamo razne jedke snovi, ki učinkujejo od zunaj na žival in jo zanesljivo ugonobe. Najbolj znani taki sredstvi sta tobačni izvleček in mazavo milo. 2—3% raztopini (na liter vode 2—3 dkg) tobačnega izvlečka dodamo 2% (na liter 2 dkg) mazavega mila, ki ga prej raztopimo v vroči vodi.

Izborno sredstvo za zatiranje listnih ušic je afidon, to je rumena, oljnata tekočina, ki v 1% raztopini (na liter vode 1 dkg afidona) zanesljivo uniči ušice brez kakršne koli nevarnosti za nežno listje. Afidon se dobi pri Chemotehni v Ljubljani in v zalogah Kmetijske družbe.

Da zajedavca zanesljivo v živo zademo, ga je treba z dotično tekočino zmočiti. Najhitreje in z najmanjšimi stroški to dosežemo, ako ušive vršičke v tekočino pomakamo. Žal, da je največ takih poganjkov, ki jih ne moremo pripogniti v posodo. Te je pa treba temeljito obrizgati, da se ušice zmočijo od vseh strani in da se jih tekočina prime. Po potrebi je pomakanje in brizganje čez nekaj dni ponoviti. Razvoj ušic oviramo tudi na ta način, da zabranimo mravljam dostop na drevo z lepljivimi pasovi, s katerimi opasamo deblo prilično meter od tal.

Naravni sovražnik listnih ušic je znana sedmeropikčasta polonica. Kjerkoli najdemo to ljubko živalico, pustimo jo pri miru, ali jo položimo na kako sadno drevo. Njena ličinka živi samo od listnih ušic, ki jih pospravi na stotine v enem samem dnevu.

Druga silna nadloga, ki nam napravi samo na jabolkih vsako leto sto in stotisoče škode, je črvivost. Menda dandanes vendar ni nikogar več, ki bi še mislil,

da se »črva« (gosenica jabolčnega zavijača v jabolku zaredi iz nič, kar sam od sebe. Vsak šolski otrok bi moral vedeti, da »črva« zaleže majhen nočni metuljček še preden se jablane in hruške razcveto. Iz jajčeca se izleže majhna gosenčica (»črva«), ki živi nekaj časa na plohu, ki se je začel razvijati, ko je drevje ocveto. Šele potem, preden se muha zapre, se zavrti v jabolko, kjer živi tako dolgo, da doraste in se pregrize na prosto.

Črvivost se zanesljivo prepreči samo na en sam način in sicer tako, da drevje takoj tisti teden, ko popolnoma ocvete, obrizgamo z 1% raztopino **modre galice** (bakrenoapnena ali bordoška brozga), ki ji primešamo na vsakih 100 litrov 100 do 120 gr zelenila **uranija** in $1\frac{1}{2}$ kg gašene-ga apna. (Glej tozadevna natančna navodila v št. 15 letošnjega »Gospodarja in gospodinje« pod naslovom »Potrebno delo!). Namesto bakrenoapnene (bordoške) brozge uporabljamo lahko tudi **žveplenoapneno brozgo** (na 50—55 l vode en liter temeljne brozge). Tej brozgi moramo pa dodati 150 gr apnene arzenijata v prahu ali 400 gr v obliki paste.

Škrlup ali krastavec (fuzikladij) je glivična bolezen, ki oškoduje drevje

(opali liste in nežno lubje) in povzroča na plodovih neušesne kraste. pri hruškah tudi razpoke. Od te bolezni oškodovano listje in plodovi se ne dajo ozdraviti. Treba jo je preprečiti. To dosežemo z enim od istih škropil, ki so bila goril omenjena (bakrenoapnena ali pa žveplenoapnena brozga) in sicer z istim škropljenjem, ki je namenjeno tudi zavijaču. Z enim škropljenjem zadenemo torej dva sovražnika: **škrlup** in **zavijača**. 1% raztopina modre galice je namenjena **škrlupu**, zelenilo uranija, ki jo primešamo galici, pa **zavijaču** ali pa: z žveplenoapneno brozgo hočemo preprečiti **škrlup**, z arzenijatom, ki ga premešamo tej brozgi, udarimo pa po **zavijaču**.

Uspeh našega dela je zavisen v glavnem 1. od **pravilne sestave škropila**, 2. od **pravega časa škropljenja** (najkasneje teden potem ko je drevje ocveto), 3. od **lepega, mirnega vremena** ob škropljenju in 4. od **načina škropljenja**: dobra, samodelna pršilka z močnim pritiskom, razpršilnim za meglico, temeljito orositi od vseh strani strani liste in plodove.

Za popoln uspeh treba škropiti 2 enako tekočino še čez **kake tri tedne**.

H.

Kriza našega kmetijstva

Že mnogo se je pisalo o tej rak-rani današnjih dni, mnogo črnili se je že razlilo, stolpci v časopisih vedo dan za dnem poročati samo o krizi, toda krize pa le neče biti konec in tudi nihče ne more vedeti in prerokovati kdaj se bo to zgodilo in pa kakšen bo konec. — Gotovo pa je to, da kljub temu ne smemo prekrizanih rok pričakovati konca in zabavljati na vse mogoče načine, kajti to ne bi koristilo niti enemu niti drugemu. Tudi v tem primeru velja geslo: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!«

Najprvo je treba poznati vse vzroke, ki so dovedli do tega težkega stanja, v katerem se nahajamo danes.

Kmetijska država smo in skoraj 80 odstotkov prebivalstva pripada kmetickemu stanu; zato je pa tvori tudi ta stan hrbtenico celokupnega narodnega gospodarstva. — Od njega so odvisni vsi ostali stanovi, ravno tako kot so odvisni eden od drugega udje človeškega telesa. — Temu glavnemu stanu, kmetickemu stanu pa gre danes slabo in vsled tega trpijo tudi vsi ostali stanovi.

Že takoj v prvih povojnih letih se je storilo vse premalo za napredek našega kmetijstva in posledice tega čutimo šele sedaj v popolni meri. — Na drugi strani pa vidimo, koliko so takoj v povojnih letih za napredek in dvig kmetijstva storile in žrtvovale druge države, kot na pr. Avstrija, Nemčija in pa Českoslovaška; dasiravno so to industrijske države, so kljub temu žrtvovale velike vsote, v svrhu pospeševanja raznih kmetijskih panog. — Uspehi pa tudi niso izostali in so se že v nekaj letih pokazali. V kratkem času so te države tako dvignile svojo kmetijsko produkcijo, da so postale glede mnogih pridelkov popolnoma neodvisne od uvoza iz inozemstva.

V sedanjih časih ko stremi vsaka država za tem, da čim manje uvaža iz inozemstva, je to gotovo velikega pomena. Poleg tega pa te države izdelujejo tudi veliko industrijskih predmetov in so v tem pogledu mnogo manj odvisne od drugih držav, tako glede uvoza kakor tudi izvoza, kot pa mi, ki smo pretežno kmetijska država.

Kot pretežno kmetijska država smo že v toliko na slabšem, ker moramo že itak poleg slabega izvoza, uvažati še veliko industrijskih predmetov. Med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih predmetov pa je zelo veliko nesorazmernost. — Kar kmet proda, mora prodati čisto poceni, medtem ko mora orodje, stroje in druge take neobhodne potrebščine zelo drago kupovati, ako jih sploh more. Na kake nove investicije pa je danes že sploh težko misliti, ker jih le malokateri še zmore.

Ker se je, kot že rečeno, takoj v povojnih letih za naše kmetijstvo vse premalo storilo, nas je našla splošna svetovna kriza še mnogo bolj nepripravljene kot pa druge države in zaradi tega nam povzročila tako hude udarce.

Vzeti pa je treba razmere tako kot so, ne obupavati, temveč iskati izhoda iz sedanjega težkega položaja. Držati je treba to, kar se še držati da. Minulo bo vse, toda kmetiska gruda, ki daje življenje vsemu in vsakomur bo ostala; zato pa mora biti nanjo tudi vsakdo ponosen in se zavedati svojega kmetijskega stanu.

Stanovska zavest to je prvi in zadnji predpogoj, ako hočemo priti do izboljšanja razmer. — Drugi stanovi kot trgovci, obrtniki itd., so imeli že zdavnaj svoje zbornice, svoje strokovno šolstvo, bili so dobro organizirani in tako jim je bilo omogočeno, da so se laže udejstvovali in zahtevali svoje pravice; edino kmetijski stan je bil vedno prikrajšan, zato pa so ga vedno tako na lahek način izkoriščali. —

Poleg stanovske zavesti je brezdvomno velike važnosti združništvo. — Že v preteklih desetletjih, posebno pa pred vojno je bilo združništvo rešilno za našega kmetovalca; takrat ga je rešilo in iztrgalo iz rok raznih podeželskih odeduhov. — Še toliko bolj važno pa je dandanes. — Praksa zadnjih let nam je dosti jasno pokazala, da se kmetijska gospodarstva ne morejo prilagoditi kapitalističnemu načinu gospodarstva; edina srednja, zlata pot, po kateri je treba hoditi — je in ostane združništvo.

Še v onih letih, ko so bile razmere mnogo boljše, je moral gledati dober gospodar na vsak najmanjši izdatek; še toliko bolj, pa je potrebno to dandanes. — Večjih denarnih vsot za nabavo boljših semenskih vrst, umetnih gnojil in neobhodno potrebnih kmetijskih strojev, posameznik ne zmore; tej težavni nalogi,

je kos edinole zadruga, ki uživa obenem tudi zaščito od strani države in banovine in včasih tudi denarno podporo.

Kolikega pomena so, in koliko dobrega so storile že samo razne prodajne zadruge, ni potrebno posebej poudariti; izkupiček za blago pride čisto takoj v roke proizvajalca — kmeta brez vsakega nepotrebnega posredovalca, ki se je vedno okoristil na račun tujih žuljev.

Poleg stanovske zavesti in združništva, pa je zelo važno kmetijsko strokovno šolstvo — ako hočemo biti v tej veliki tekmi kos drugim narodom in ako nečemo popolnoma zaostati, tedaj moramo posvečati kmetijskim šolam veliko pozornost; uporabljati je treba vse načine boljšega kmetovanja, ki se izkažejo prikladni za naše razmere.

Nič manjše vloge pa ne igrajo kmetijski strokovni časopisi, katerih ne bi smelo manjkati pri nobenemu gospodarju. Noben stan, pa naj bo to trgovec, obrtnik ali pa navaden delavec ne pogreša svojih strokovnih časopisov; isto mora veljati tudi za kmeta.

S pomočjo vsestranske in pa strokovne izobrazbe bo našel tudi on ključ do svoje osvoboditve.

To je samo nekaj glavnih misli o drugih pa bomo še ob priliki spregovorili.

RAZNO

g Vinsko tržišče. O izboljšanju vinske kupčije še vedno ne moremo poročati. Nekoliko več se sicer že prodaja, vendar v primeri z isto dobo v prejšnjih letih še mnogo premalo. Malo kupcev, gostilničarjev in vinotržcev prihaja k vinogradniku, ker primanjkuje pač povsod gotovine. Sicer ista tožba se sliši iz drugih banovin, pa tudi iz drugih sosednih držav. Letošnji nastavek kaže povsod dobro in, če bo vreme še nadalje ugodno, se obeta prav bogata letina.

g Stanje naših kliringov. Pri izmenjavi blaga v isti vrednosti med državami je uveden tako zvani kliring — denarni promet. Aktivni saldo je tedaj, če smo več izvozili nego uvozili iz iste države, torej naša terjatev. V tem pogledu nam je dolžna Nemčija okroglo 450 milij. Din, Italija 152 milij., Bolgarija 804.000, Turčija 2,5 milij., Grčija 42 milij. Din. V zadnjem mesecu se je naša terjatev proti Nemčiji znižala za nad 20 milij., proti Italiji za 2 milij., torej smo več uvozili nego izvozili.

Znaki mlečnosti

Dobro znani so nam razni »mlečni« znaki, po katerih sodimo, ali ima kakšna krava mnogo mleka, to je, da li je dobra molznica. Kupec, ki izbira na sejmu plemensko kravo, gleda na to, da ima žival tenko kožo, gladko in svetlo dlako, da ima fine kosti, dolgo truplo in dolg rep, tanke rogove ter glavo suhih in izrazitih oblik. Vsi ti znaki so zanesljivi le več ali manj ter nam dajo verjetno sliko o dobri mlečnosti dotične krave samo, kadar jih je več skupaj. En edini mlečni znak ali dva pa ne pomenita še mnogo.

Nastanek in udomačenje naštetih znakov si lahko razlagamo na ta način, da so živinorejci ob odberi živine za rejo odbirali tekom stoletij vedno le živali, katere so se odlikovale po svoji lepoti, da pa obenem kot dobri rejci tudi niso pozabili na važne gospodarske lastnosti, zlasti na mlečnost. Na ta način je nastala nekaka zveza med gotovimi zunanji lepotnimi znaki in dobro mlečnostjo. Gotovo pa so tudi znaki, ki so že po naravi nekako zvezani z lastnostjo dobre mlečnosti. Točne meje med privzgojenimi in naravnimi znaki mlečnosti ni mogoče potegniti.

Prav značilen in čisto naraven znak mlečnosti je na primer tako zvana »žila«, po kateri odteka večina krvi iz vimena nazaj proti srcu. Odtok, odnosno pritok krvi do vimena pa je odločilnega pomena za mlečnost krave. Zakaj po krvi prihajajo vse one snovi, iz katerih se v vimenu tvori mleko. Čim več krvi je priteklo do vimena, tem več materijala za tvorbo mleka prihaja po krvi od prebavil sem, tem več mleka se tudi v vimenu lahko izdeluje. Čim več krvi je priteklo do vimena, tem več tudi odteka, tem večja mora tedaj biti žila odvodnica.

V neposredni zvezi z žilo je tudi znak, imenovan »jamica« ali »rupica«, to je ono mesto, kjer prestopi žila, ki je od vimena šla naprej na zunanji strani trupla, v notranjost telesa in krene proti srcu. Čim večja je žila, tem večja je tudi odprtina, skozi katero prestopi žila v notranjost. Ta znak nam je zlasti dobrodošel v času, ko je krava suha.

Najbolj zanesljiv mlečni znak pa je seveda vime samo, kajti vime je ona čudovita naravna tovarna, kjer se mleko izdeluje. Čim večja je tovarna in čim bolje je opremljena, tem več se v njej lahko izdeluje. Vime bodi dolgo in široko, naj se razteza čim dalje naprej (proti glavi) in nazaj preko zadnjih nog, naj bo lepo enakomerno in močno razvito in na široko prirasačeno na telo. Ko je vime izmolženo, naj pada v gube. Zelo značilne za dobro vime so dve ali tri dolge gube, ki se od vimena med zadnjima nogama vlečejo daleč navzgor.

Če preiščemo dobro vime z roko, čutimo v njem trdnjše dele, skoraj bi rekli: neko »zrnato snov«. To so mlečne žleze. Čim več žlez čutimo, boljše je vime. Ako pa je vime sicer veliko toda v njem ne čutimo žlez, temveč imamo bolj vtis, da smo prijeli za enakomerno, več ali manj mehko snov, je to znak, da imamo opravka z mesnatim ali mastnim vimenom, ki seveda ne daje mnogo mleka. Tako vime tudi ne napravi značilnih gub po molži.

Predpogoj, da je vime lahko široko, je ta, da je tudi krava v križu široka. Zato ne želimo krav s široko medenico le radi lažjih porodov, temveč tudi zato, ker ima krava, ki je v zadnjem koncu široka, dovolj prostora za dobro razvito in široko vime.

Inž. O. Muck.

Dežela poštenosti

Po Danskem se vozi kolesar dospe v mesto, na ulici pusti svoje kolo, gre po svojih opravkih ter se vrne šele čez nekaj ur, lahko pa tudi šele čez par dni. Njegovo kolo je še vedno tam, kamor ga je postavil. — V večjih mestih opazimo na trgih, na prometnih središčih, pa tudi na ulicah stotine koles nezavarovanih, brez čuvaja; nikdar pa ne poročajo listi

o kaki tatvini koles. Tako sigurna je tam zasebna lastnina.

Še več. Neki kolesar je imel silo ter je svoje kolo naslonil ob cestni kamen, na kar je odšel po svojih opravkih. Kolo je pa zdrknilo na cesto in nepreviden avtomobilist je zavozil čez njega. Kolo je strto. — Pri nas bi človek mislil, da jo bo avtomobilist kar odkuril, saj ga pri

tem ni nikdo opazil. Kaj še! Ustavil je avto, izstopil, vzel svoj zapisnik, napisal na listek: »Ring til Central 2105« (Pokličite telefonsko štev. Central 2105), ga pritrdil na kolo ter se odpeljal. Ko se je kolesar vrnil k svojemu kolesu, ga je našel strtega; pa se ni zaradi tega nič razburjal, ker mu je listek povedal, da mu bo šofer prostovoljno povrnil škodo, ki mu jo je povzročil.

Nekdo je vrgel pismo v poštni nabiralnik, pozabil pa je prilepiti nanj znamko. V vsaki drugi državi plača prejemnik pisma dvakratno pristojbino kot kaznen. Na Danskem tega ni. Tu prilepi pošta sama znamko na pismo ter ga dostavi naslovljencu, ne da bi od njega zahtevala kako doplačilo. Istočasno pa obvesti o tem odpošiljatelja z vljudnim pismom, ki se glasi: »Ker smatramo, da niste namestili naslovljenca obremeniti s kazenskim portom, smo na pismo prilepili primanjkujočo znamko. Vljudno vas prosimo, da nalepite protivrednost na to karto ter jo vrzite v bližnji nabiralnik.« — Pošta nima nikakega sredstva, da bi odpošiljatelja pisma prisilila k plačilu; ta lahko plača, ali pa ne. Toda danska poštna uprava ve, da bo ta plačal in ona od te svoje pozornosti ne bo imela škode.

V tramvaju hoče potnik plačati vozovnico; nemilo pa je presenečen, ko seže v žep in opazi, da je pozabil denarnico doma. Povsod drugod bi ga tramvajski uslužbenec na prihodnji postaji vljudno ali nevljudno — postavil na cesto. — Na Danskem to ni navada. Prijazno mu konduktier izroči kreditni list, s katerim se potnik ravnotako vozi kakor z vozovnico.

Z njim pa poravnava svoj dolg pri tramvajski direkciji. V 90 od 100 primerih se taki dolgovci poravnajo takoj prihodnjega dne.

Prodajalec časopisov stoji ves dan na uličnem voglu na svojem stalnem mestu, kjer prodaja raznovrstne liste. Točno ob 12 položi nekaj drobiža, potrebnega za izmenjavo v svoj klobuk, ki ga postavi zraven časopisov, zapusti svoj prostor ter gre za obed. Prodaja se vrši dalje tudi v njegovi odsotnosti. Odjemalci prihajajo, vzamejo vsak svoj časopis ter vržejo znesek zanj v klobuk. Prodajalec mirno obeduje, saj ve, da ga nikdo ne ogoljufa. — Enako postopa tudi cvetličarka, ki prodaja svoje cvetje tudi tedaj, če je ni zraven.

Kar smo tu navedli, izgleda kakor bajka iz tisoč in ene noči. In vendar ni to bajka, kajti tako zaupanje do sočloveka najdemo še dandanes v mali državi Danski, ki ima komaj tri in pol milijona prebivalcev. V Danski je beseda »poštenost« več nego navaden prazen izraz; je to nepredpisan zakon, ki je samobsebi umeven.

Skozi stoletja si je ta državnica znala ohraniti svoj poseben značaj, svojo lastno neodvisnost. Niti svetovna vojna, ki je vsem narodom prinesla ne samo gospodarsko, ampak tudi moralno propast, je ni mogla pokvariti; ona ni samo vzdržala ravnotežje v svojem gospodarstvu, ampak je obvarovala tudi svoje moralne vrednote neokrnjene; in še danes se lahko vsakdo prepriča, da tudi povojne razdrapanje razmere niso našle odziva v duševnem življenju Danske. — Tak opis danskih razmer posnemamo po Prager Tagbl

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 28. aprila. Dogon na ta sejem je znašal 25 konj, 15 bikov, 126 volov, 394 krav, 19 telet, skupaj 569 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 3.80 do 4 Din, poldebili voli 3 do 3.50 Din, vprežni voli 3 do 3.50 Din, biki za klanje 2.25 do 3 Din, klavne krave debele 2.75 do 3 Din, plemenske krave 2.55 do 3 Din, krave klobasarice 1.75 do 2 Din, molzne krave 3 do 3.80 Din, teleta 4.50 do 5.50 Din. Kupčija je bila živahna in je bilo prodanih 310 glav. — Mesne cene: volovsko

meso I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 5 do 6 Din, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.

CENE

g Žitno tržišče. Vsled ugodnega stanja ozimnine in dobro izvedenih spomladanskih del pri setvi se obeta splošno precej dobra žitna letina. Posledica tega je padec žitnih cen na borzah, zlasti pri pšenici. Na blagovni borzi v Novem Sadu so bile zadnje dni minolega tedna

naslednje cene za žito, in sicer pri vagonških dobavah naloženo na železnico ali ladjo na nakladalni postaji za 100 kg. Pšenica bačka in sremska 134 do 136 Din, bačka okolica Sombor in banatska 135 do 135 Din, bačka ladja Tisa 139 do 141, bačka ladja Begej 138 do 140 Din, slavonska 138 do 140 Din; koruza bačka, sremska in banatska 99 do 101 Din; moka bačka in banatska št. 8 102.50 do 105 Din, sremska in slavonska št. 8 100 do 104 Din; otrobi bački 102 do 104 Din, banatski 99 do 101 Din, sremski 100 do 102 Din.

DENAR

g Ljubljanska devizna borza. Promet na ljubljanski borzi deviz je bil v zadnjem tednu sreden; nekoliko živahnješa je bila kupčija v zasebnem kliringu, kjer so se devize trgovale po naslednjih tečajih: angleški funt 250 Din, ameriški dolar 49.75 Din, nemška marka 13.80 Din, španska pezeta 6.86 Din, italijanska lira 3.15 Din, avstrijski šiling 9.20 Din, grški boni 51 par. — Uradni tečaji z dodatkom 28.5 odstotka so beležili: angleški funt 217.20 Din, ameriški dolar 43.68 Din, holandski goldinar 29.84 Din, nemška marka 17.63 Din, švicarski frank 14.28 Din, belgijska belga 7.42 Din, francoski frank 2.89 Din, češka krona 1.81 Din.

g Uradni tečaji za mesec maj. Finančni minister je določil uradne tečaje za mesec maj, ki veljajo za tuje valute pri obračunavanju carin in železniških tarif. Tečaji so sledeči: Zlata turška lira 344 Din, napoleonondor 303 Din, egiptski funt 216 Din, angleški funt 250 Din, ka-

nadski dolar 43.20 Din, ameriški dolar 43.50 Din, turška papirnata lira 34.70 Din, holandski goldinar 29.70 Din, urugvajski pesos 18.50 Din, nemška marka 15.50 Din, zlati švicarski ali francoski frank 14.27 Din, albanski frank 14.04 Din, argentinski pesos 12 Din, letonski lat 10.43 Din, švedska krona 11.06 Din, norveška krona 10.78 Din, belgijski belga 7.40 Din, madžarski pengő 8.85 Din, danska krona 9.58 Din, poljski zlati zlat 8.20 Din, avstrijski šiling 9.15 Din, braziljanski milreis 2.25 Din, španska pezeta 9.20 Din, italijanska lira 3.15 Din, francoski frank 2.88 Din, češkoslovaška krona 1.80 Din, finska marka 0.95 Din, bolgarski lev 0.46 Din, grška dramma 0.42 in, rumunski lej 0.29 Din.

g Nevaren odtok zlata iz Francije. Borzna poročila javljajo: V dobi od 10. do 17. aprila letos je francoska banka izgubila zlata za 483.6 milj. frankov in znaša njen zlati zaklad samo še 62.488.4 milj. frankov, dočim je pred letom dni znašal še 81.024 milj. — Obtok bankovcev je znašal 17. aprila 1936. l. 84.961.9 milj. frankov, menična posojila pa 13.962.6 milj. frankov. — Tako suhoparno se čitajo te vesti, malokdo pa ve, kaj vse tiči za tem. Mednarodni kapital dobro čuti, kje ima varno zavetje. Tega pa nima več od lani, saj je četrtnina zlata, ki ga je imela francoska banka, tekem enega leta pobegnilo iz Francije. Kje tiči vzrok temu? V glavnem ponesrečena državna politika, vedno hujši spori z Nemčijo in zveza s Sovj. Rusijo. Vse to je kapitaliste pripravilo do tega, da dvigajo svoje zlato ter ga pošiljajo v Anglijo in Ameriko.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Karfijolna juha s pšeničnim zdrobom. Majhno in razdeljeno karfijolo skuham do mehkega v slani vodi. Potem pridenem juhi toliko žlic zdroba, kolikor oseb je pri kosilu. Zdrob poprej zarumenim na masti ali surovem maslu. Jed zalijem z juho ali kroupom ter kuham še petnajst minut. Nazadnje vlijem v vrelo juho eno raztepeno jajce. Ko juha z jajcem vre par minut, dam jed na mizo.

Karfijolna juha z močnikom. Majhno karfijolo razdelim na posamezne rožice,

Te rožice skuham v pol litru osoljene vode. Ko je karfijola že kuhana, pristavim močnik, (vsukanec), ki sem ga naredila iz enega drobnega jajca in četrta litra moke. Močnik poprej zarumenim na masti ali surovem maslu. Juho zalijem s krompirjevko, petršiljevko, ali z juho od kosti. Oboje skupaj kuham pet do deset minut.

Ajdovi žlačniki za v juho. Žlico masti ali surovega masla dobro zmešam. Potem pridenem dva rumenjaka, iz dveh beljakov sneg in dve polni žlici ajdove moke. Ko je zmes dobro zmešana in stepena, jo zakuham v vrelo juho. Zajemam samo

polovico žlice, ker se ajdova moka zelo nakuha. Žličnike pustim vreti osem do deset minut.

Rdeča redkvice kot špinača. Redkvici odrežem repke, jo dobro operem in skuham v slani vodi. Ko so glavice mehke, odlijem krop, jo osvežim z mrzlo vodo in na drobno sesekļjam zelenje. Glavice pa starem z nožem. V kozici segrejem žlico masti ali surovega masla, pridenem pol žlice drobtin in pol žlice moke. Ko moka malo zarumeni, pridenem redkvico, zmešam, malo opraižim in zalijem z juho ali s kropom. Nazadnje odisavim s sčepom popra in zboljšam z žlico kisle smetane.

Telečji jezik s hrenom. Telečji jezik skuham v slani vodi. Vodi, v kateri se jezik kuha, pridenem zelenega petršilja, odrezek čebule odrezek korenčka in par zrn popra. Kuhan jezik razrežem na podolgaste kose in jih polijem s sledečim polivom: Za oreh surovega masla stopim v kozici. Potem pridenem dve žlici kisle smetane in polno žlico zribanega hrena. Nato primešam še dve žlici drobtin in zalijem v toliko z juho, da je omaka gostljasta in še tekoča. Kot pridatek dam krompirjev pirè ali kake cmoke.

Tako napravljena hrenova omaka je primerna tudi k govedini.

Riževe palačinke. Najpoprej napravim tanke jajčne krpe. Naredim iz enega celega jajca, četrt litra mleka, primerno soli in osemnajst dkg bele moke. Te jajčne krpe namažem s sledečim nadevom: Dve pesti riža skuham na mleku. Ko se riž ohladi, mu primešam za oreh surovega masla, eno celo jajce, dve žlici sladkorja, malo vanilije za duh in dve žlici sladke smetane. Površino potreseš prav na redko z rezinami. Potem zvijem skupaj kot štruktje in zložim zvitek ob zvitek po pekači. Pekačo poprej namažem prav dobro s surovim maslom. Ko so vse lepo zvrščene, jih polijem z osminko litra mleka. V mleko sem zgodljala eno celo jajce. V pečici jih lepo rumeno zapčem.

Kmetijski nasvet

Prodana, a še ne odmerjena parcela. — Č. J. C. Od vašega posestva je bil prodan pred leti travnik in sicer le toliko, kolikor se s koso odreže. Ob strani tega travnika je nekaj gozda, ki ste ga vedno vi uživali, travnik poleg pa sosed. Pred

par leti je sosed vas celo prosil, da posekate nekaj drevja, da ne bo preveč sence na travniku. Sedaj pa je sosed po nasvetu nekoga začel trditi, da spada tudi gozd k travniku, češ da je to iz mape razvidno. — Ker sami pravite, da ni bil del travnika pri odprodaji zamejičen je vsled tega nujno potrebno, da to mejo čim prej po dejanskem dosedanjem uživanju tudi v naravi vidno postavite. Če bi se sosed skliceval na mapo, ki kaže meje celega travnika, ne pa dejansko prodani del travnika, ni treba, da priznate tako nepravilno mapno mejo. Držite se le meje dosedanjega mirnega uživanja, ker bo vam tako mejo tudi sodišče določilo, če bi ena izmed strank zahtevala sodno zamejičenje.

PRAVNI NASVETI

Prošnja za pazniško službo. N. L. Prošnja za pazniško službo v jetnišnici okrognega sodišča vložite na predsedništvu apelacijskega sodišča v Ljubljani. Če bi pa radi dobili službo paznika v kaznilnici, n. pr. v Mariboru, je pa treba prošnjo vložiti pri pravosodnem ministru. Prošnja mora biti kolkovana in opremljena z vsemi prilogi po predpisih uredniškega zakona. Če je kakšno pazniško mesto prazno, ne vemo.

Plačilo dolga s hranilno knjižico. N. — Nihče vas ne more prisiliti, da sprejmete v poravnavo dolga hranilno knjižico. Za to lahko vztrajate pri zahtevi, da vam dolжник plača v denarju. Ako je dolжник zaščiten kmet, je dolžan odplačevati dolg in obresti po predpisih uredbe o zaščiti kmetov. O tem smo pa že pisali. Glede rentnega davka na obresti, ki jih plačujejo kmetje, je izdal finančni minister navodilo, da se morajo vzeti kot osnova davka na rente one obresti, na katere ima upnik pravico po uredbah o zaščiti kmeta. Pri upnikih, ki imajo pravico do obresti proti zaščitenim kmetovalcem v višini 1%, se mora vzeti kot osnova za odmero davka na rente za leti 1935 in 1936 obresti v višini 1%. Rentnino mora upnik plačati ne glede na to, ali je iztirjal obresti do katerih ima pravico ali ne.

Znižanje prejemkov pogodbenega občinskega uslužbenca. J. M. Pogodbenim občinskim uslužbencem, ki niso plačani niti po starih pragmatikah niti po novih odobrenih občinskih štatutih, so se morali prejemki znižati le, če presegajo 900 Din mesečno. To znižanje znaša po uredbi z dne 25. septembra 1935. leta za 8%, če znaša nagrada več ko 4000 Din; za 7%, če znaša nagrado več ko 3000 Din na mesec; za 6%, če znaša mesečna nagrada več ko 2000 Din; za 5%, če znaša nagrada več ko 1300 Din na mesec in za 4% če znaša mesečna nagrada več ko 900 Din. Ne bo vam torej težko izračunati, koliko znašajo nagrade vseh va-

sih občinskih služb in če je znižanje utemeljeno. — Glede zavarovanja se obrnite na »Okrožni urad za zavarovanje delavcev« v Ljubljani.

Zavarovanje zaščitenega dolžnika. V. T. Po uredbi o zaščiti kmetov je dolžnik zavezan, izdati na upnikovo zahtevo listino, sposobno za zavarovanje upnikove terjatve na dolžnikovi nepremični imovini. Če dolžnik tej zahtevi ne ustreže, je upnik upravičen zahtevati to zavarovanje v nepravdnem postopku pri sodišču. Če pa dolžnik dokaže, da je upnik za svojo terjatve že zadostno zavarovan na dolžnikovih nepremičninah, zavrne sodišče upnikov predlog za zavarovanje.

Smrekice ob meji. E. F. Ako se bodo smrekice, ki jih je sosed nasadil ob meje, razrasle v vaš svet, odnosno v vaš zračni prostor, smete izrupati korenine iz svojega sveta in odsekati ali drugače porabiti veje, ki bi visele v vaš zračni prostor. Druge pomoči zaenkrat ni.

Prepoved steze. — C. P. M. Če hočete stezo zapreti, vam svetujemo, da se sporazumete z vsemi, ki to stezo doslej uporabljajo. Pri teh razgovorih z dose-danjimi »upravičenci« boste uvideli, na kaj opirajo svojo pravico in zakaj se tej pravici nočejo odpovedati. Potem šele se da pravno premotrivati, ali držijo ti ugovori ali ne. Ker ste nam poslali zgolj skico, na kateri sta narisani dve stezi, vam po tej skici ne moremo povedati, če ste upravičeni stezo prepovedati.

Hudoben mejaš. — I. M. V. G. Vašo parcelo meji od sosedove jarek. Ob jarku je tudi stal plot. Sosed pa sili čez jarek in si lasti jelše, ki rastejo na vaši strani jarka. Ker se rad prava, je tudi svojo zemljo prepisal na ženo, tako da sam nič nima. — Verjetno je, da je jarek naravna meja med vama. Če mejaš te meje noče spoštovati, vam ne kaže drugega, kot da iščete pomoči pri sodišču. Pripravljen morate imeti znesek, kolikor bi stal sodni ogled na licu mesta. Če hočete tvegati te stroške, potem predlagajte pri okrajnem sodišču zamejičenje proti sosedu, ki je zemljejnizižna lastnica. Sodišče bo mejo določilo po zadnjem mirnem življanju. To določeno mejo bo moral sosed spoštovati, ker ga boste lahko prisilili tudi z izvršbo.

Kdaj in kako preneha služnostna pravica. — G. J. D. R. S sosedom imate parcele tik ob občinski poti, tako da je mogoče obema z občinske poti priti na svojo njivo. Vendar ste vi in vaši posestniki predniki uporabljali pot čez sosedov

1929 pa sta imela med seboj spor v

drugi stvari in je tedaj sosed prepovedal vašim zakupnikom, ki so obdelovali vašo parcelo ob občinski poti, da bi še vozili čez njegov vrt. Zakupniki so sosedu ubogali, vozili na njivo naravnost z občinske poti in so tudi prenehali pri oranju, stezati se po sosedovem svetu. Vprašate, če ste morda že izgubili svojo pravico voziti čez sosedov vrt in pravico stezanja. — Vsaka priposestovana služnostna pravica ugasne, če se zavezana stranka protivi izvrševanju te pravice in če upravičena stranka tekom treh zaporednih let ni uveljavljala svoje pravice. Ker so vaši zakupniki vsled prepovedi sosedu prenehali voziti čez njegov vrt in prenehali pri oranju se stezati na njegov svet in v tekom treh zaporednih let niste uveljavljali svoje pravice, ste s tem izgubili te že preje priposestovane pravice.

Posek drevja na tujem. — M. K. G.

Že ko ste dobili od očeta za doto parcelo pred 20 leti in je kmalu nato oče umrl, se je oglasil mejaš, češ da mu po mapi pripada polovica te parcele. Takrat ste izjavili, da se držite glede meje kakor ste jo mirno vživali z vašim očetom in da od te meje ne odstopite, pa vam je dal mir. Sedaj pa je prodal nekemu kupcu nekaj drevja iz sredine vaše parcele, češ da je to njegovo. Vprašate, kaj vam je ukreniti, da boste imeli mir pred tem sitnežem. — Če nočete več potrpeti in trpeti škode, ki vam jo mejaš dela s tem, da prodaja les iz vaše parcele, boste pač morali predlagati pri sodišču, da vam določi mejo. Sodišče bo mejo določilo po zadnjem mirnem življanju. Šele potem, ko bo tako določena meja, ki jo bo moral sosed priznati, boste lahko zahtevali odškodnino od tistega, ki je neupravičeno posekal na vašem svetu drevje. Odškodninska tožba zastara v treh letih.

Poroštvo. — F. H. K. Oče je bil nekemu za poroka za 18.000 Din. Sedaj ste prevzeli posestvo od očeta. Ker sploh vedli niste, da je bil oče porok, vprašate, če ste res kot prevzemnik posestva obvezan za očetovo poroštvo. — Obveznosti poroka preidejo na njegove dediče oziroma na prevzemnika premoženja. Obveznosti iz poročstva prenehajo šele po 30 letih. Vplivajte na glavnega dolžnika, da svoje obveznosti čim preje poravnava. Če je posojilo glavnega dolžnika že zapadlo v plačilo, a ga kljub temu ne vrne, imate kot porok pravico, da zahtevate od dolžnika, da vam da primerno zavarovanje. Vsak naj dobro premisli, komu da gre za poroka, da ne bi škodoval sebi in svojim otrok!